

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ars Semper Gaudendi

Demonstrata Ex Sola Consideratione Divinae Providentiae Et Per
Adventuales Conciones

Sarasa, Alfonsus Antonius de

Antverpiae, 1664

Tractatus XIII. Ostenditur quòd qui statu contentus est, etiam
difficultatibus omnibus quae extrinsecus adueniunt, quaeque statum
necessariò comitantur, debeat acquiescere.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13517

TRACTATUS XIII.

Oculi Domini super iustos, & aures eius in preces eorum: vultus autem Domini super facientes mala. & quis est qui vobis noceat si boni æmulatores fueritis? 1. Petri. 3.

Ostenditur quòd qui statu suo contentus est, etiam difficultatibus omnibus quæ extrinsecus adveniunt, quæque statum necessario comitantur, debeat acquiescere.

P R O O E M I V M.

Mnem difficultatem superasse me cum arbitrabar, tum verò ad difficultatum omnium sentinam, eamque longè latèque per omne genus hominum diffusam peruenisse me comperio. Difficile est eam exhaurire; semper enim noua & recens recurrit materia difficultatum, idque non tam fundi vt videtur vitiò, quàm aliunde iniecta aut superiniecta. Illud certè molestissimum videtur & verò etiam intolerabile, quòd quietam vitam agere nemo quantumcumque velit, possit: semper enim externa intercurrent impedimenta quæ pacem interturbent, quæque in manu non sit depellere & amouere. Quis enim hominum, quotquot sunt, aut audaciam aut insulos incultosque mores refrænet; quis indolis rusticitatem penitus corrigat? Hinc tamen ingens turbationis origo & fons. Quid enim iuuerit meâ me fortunâ contentum viuere, si per alienam malitiam id esse non liceat modò, quod modò sum? si meâ tenuitate me inuoluolatus & gratus Deo; est qui arrodât, est qui bonis, est qui famæ detrahât, est qui per summam iniuriam

stítiam in ius violentus vocet, est qui dignitatem vellicet, est qui inuideat, est qui palam etiam ob os conuitium faciat, est qui rusticitate suâ molestiam facessat sanè grauíssimam. Hæc verò quis impediet, & quæ impedire non possis, quis ferat imperturbatus? Ita tu quidem: verum moram da, & tibi & mihi. Querelas omnes ex te libens audiam; tu ex me praxim sustinendi isthæc omnia, sine vlla profus animi perturbatione. Verum illud meminisse credo te, tuâ te conditione contentum viuere. Quam maximè inquis. Ita sit, & reliqua facillè complanaro.

S. E.

Passim queruntur homines pacem suam & quietem, extrinsecus per difficultates superuenientes interturbari.

1. **I**N maximam difficultatem me iam conijcio; querelarum chaos subeo sanè procellosum, plenumque tumultuantium vocibus & suspirijs; omnia hîc perturbata inuenio & implexa. Labyrinthius est quem intro. Benè tamen spero eluctaturum me: optimum enim ducem habeo qui filum teneat, quique vt vidistis, totius ratiocinationis meæ directorem hactenus egit bellè & feliciter.

2. Illud itaque, tamquam decumanum fluctum, obuolues sciscio; te quidem sanè peripicere, facile esse suo contentum lætè hilariterque viuere; neque aliud desiderare te, quàm tuis dotibus, tum animi, tum corporis, bonis fortunæ statuque quem Deus dedit modeste acquiescentem, amarum hoc mundi pelagus enauigare. Verum vitam pacificè ducere vir frugi vt sis, illud profus fieri non posse: non quòd quietem non optes, non secteris, & toto animo concupiscas; sed quòd tot vndique venti circumstrepant, tot fluctus nauim impingant, tantæ passim vndique difficultates ingruant, vt modestissimo cuique, tranquillo tamen esse vt maximè velit, minimè liceat. Quid quòd tum maximè oriantur, cum eas maximè conaris euitare? & verò, quæ facultas euitandi dabitur ea mala, quibus immerfi vndique circumcingimur? En malorum paradigma, sed exiguum.

De malis extrinsecis aduenientibus passim queruntur homines.

Imprimis.

*Ea mala
describun-
tur.*

Imprimis enim, quæ quies dabitur inter tam dissimiles genios conuiuentibus, vbi ipsa indolis tanta difformitas vnumquemque in diuersa abstrahit studia & officia, & verò etiam mores & actiones? & vbi actionum est dissensio, quæ porro expectari potest quies? maritus in iram procliuus, vxor non admodum iræ patiens: filij in audaciam proiecti, non satis modestæ filia, aut parentibus morigeræ: propinqui nihil amici præerunt præter nomen, cæterum rerum suarum satagunt, neque tam amicitiam, quàm amici fortunam colunt: serui domum pigri obambulant, peruicaces ad excipienda imperia, ad exequenda stupidi: ancillæ, garrulum hominum dicam an picarum genus, domum implent clamoribus, & verò arroganter imperant obsequi quæ debuerant: vicini omnia perferutantur oculis emistis, obseruant, notant, in peiorem interpretantur partem singula, inuident si quid obtingit felicius, nihil denique non arrodunt. Quis inter tot tumultus dabitur quieti locus?

Secundò, si hæc tetricæ conditionis tantùm essent vitia, ferenda forent. At video per summam sæpè malitiam, Deique grauissimam iniuriam, plurima mihi euenire. Liberi certè in omnem licentiam dissoluti per summam procaciam, & Deum offendunt & me. Alius per summum scelus, mendacijs, famam quam inter homines bonam habeo, impetit & verò etiam detrahit. Quid quòd & per summam calumniam, iniurias sanè pudendas in os impudenter ingerit? Alius meris falsimonijs fictisque pollicitationibus incautum circumuenit; negantur debita, procrastinantur, tantùm non soluendi libidine. Alius nihil tale cogitantem in ius trahit, diem dicit, protrahitur de industriâ, emunguntur vel inuito pecuniæ, & denique quamuis causa sit iustissima, eâ tamen tandem cado. Et tamen toleranda foret utcumque, si ab ignotis mihi impingeretur hæc calamitas: at verò ab amicissimis hæc pati, & à sanguine coniunctis hæc sustinere, imò & ab ipsis quos luce hæc donaris pati liberis, hoc sanè patientiam omnem longè superat.

Tertiò, si ad hæc ferenda vires saltem corporis suppetere, aliquid adhuc ad tolerandum foret animi. Sed inter hæc omnia, morbi vndique me domumq; impetunt, hospites sanè graues & molesti: modò tussis, dolor modò capitis, modò toto corpore diffusa melancholia, mentem grauatur: modò æger est maritus,

simis qual

modò

modò agra est vxor, modò filius eripitur aut amicus; & semper is, cuius opera mihi maximè erat necessaria, vnicumque quod supererat in orbe solatium. Hinc animi prorsus cadunt, nec ridere quidem libeat; exosa est modo ipsa-met lætitia; ne Deum quidem adire est animus, nec cælestia meditari vlla est voluptas.

Sap. 9.

Corpus enim quod corrumpitur aggrauat animam, & terrena habitatio deprimit sensum multa cogitantem. Quòd si verò his, eas quæ mihi à Dæmonè hoste infestissimo obuoluuntur molestias, anxietates, scrupulos, ariditates mentis, animi remissiones & languores annumerauero, infinitus sanè sim.

6. Miser es, vt video, neque vllam bonæ vitæ partem consequi te posse credis. Non credo, inquis; nimis enim intricatæ sunt res meæ, nimiùm impetor vndique; turbatum est totâ domo; & quidem ita grauitè, vt quidquid cælum & terra complectitur, in caput hocce miserum conspirasse videatur.

S. II.

Ostenditur ideò turbari homines quòd difficultatum superuenientium auctorem & directorem Deum, numquam ob oculos habeant.

7. **V**ERùm, vt tantis perturbationibus modum ponam verbis paucis; an non id iam inde à ratiocinationis huius exordiò admonui, & verò etiam demonstraui, non rebus turbari nos sed peruersis quas de rebus habemus opinionibus? neque adeo malorum euentibus commoueri, quàm à nostrâ semper suspicacè, semper timidâ phantasiâ? Enim verò, vti dicebamus, si non ante in nauì quâ ueheris, ad somnum membra libeat componere, quàm donec quieta sint omnia; donec inquam & vndæ sint placidæ, & venti vim ponant & taceant, & nauis ipsa non agitur, & vectores altum teneant silentium, & cum nauclero stertant, nullusque toto aère percipiatur motus: certè aut id requiris quod numquam impetraueris, aut si præfractè impetrare desideras, sanè nauigare non vis, nec cursum promouere. Quæ enim sine motu institui potest nauigatio? At id etiam satis constat, moueri hominem in nauì posse, & tamen animo non com-

Facile exferet qui phantasiâ suam corrigit.

S f

moueri:

moueri : agitari potest corpus mente imperterritâ , & immotâ prorsus. Quò pacto , inquires , id à se quis impetrauerit ? sanè non longè petitâ , nec arte admodum difficili. Illud sit tibi tantummodò præstitutum , neque ventorum impulsus , neque nauis agitationem nocuenti quidpiam afferre posse ; cursum promouere quin imo : eamque esse naucleri classiariorumque peritiam , ut ventos maximâ dexteritate velis captare nouerint , ijsque nauim , portum versùs , summâ industriâ propellere. Hæc profectò sola cogitatio , menti cui libet sanæ prorsus pacandæ sufficit , sic ut sine perturbatione & metu moueatur. Illud enim liquiddò conspicit , motum esse necessarium , ea verò quæ motum faciunt navigationi non officere , sed fauere. Quantò autem magis imperterritò vultu ventorum rabiem , fluctuumque assurgentium motus aspiceret , si etiam illud certò constaret , ventos omnes vndarumque agitationes in manu naucleri esse , nullumque in mari motum existere , quem non is ipse non prouiderit modò , sed navigationi suæ quam instituit , magnò consiliò præstituerit atque præfixerit , mutaturus illico omnia , si rationibus suis viderit offectura.

Deumque esse agnoscat qui hac ut fierent , dixit omnia.

Iam verò , quàm istud est admirandum planè , scire nos , imò & clarâ voce confiteri , nihil planè in totâ mundi machinâ & rerum serie obtingere , quod non à sapientissimo Numine decernatur , peccatum solum si excipias ; quod tamen etiam summâ dexteritate in bonos vsus & gloriam suæ artis nouit inslectere ; hoc inquam , in alijs omnibus fateri nos clarè , & tamen in ijs quæ præter mentem nobis eueniunt , non agnoscere ? Dei exactissimam Prouidentiam in omnibus planè rebus adoramus , in ijs verò tantum quæ appetitui nostro videntur contraria , eam non perspiciamus , imò & taciti negamus. In nobis itaque solum hæsitauit , aut etiam errauit Deus. Quæ demum est ista peruicacia , quis stupor , quæ mentis cæcitas , aut potiùs peruersitas.

Quia tristis te hac hora volebat Deus , idcirco hæc iam mala tibi permittit.

Quid enim perturbor ego , quæcumque demum res meas agitent aut impetant auræ quantumcumque aduersæ ; si illud penitus mihi persuasero , Deum esse qui clauum teneat , cum esse cuius nutu ferantur aduersitatum venti , cum esse qui rabiem eorum temperet , moderetur , inslectat prout vult , & pro ut vsibus meis conuenire penitus perspexerit ? An non illa ei mens est , ad felicissimum æternitatis portum me vehere ? sine dubio , hæc ei est.

1771

est. An non id etiam ei liquet, quis ventus, placidusne an vehemens, amœnus & blandus, an vero tristis & rigidus, navigationi instituendæ maximè deseruiat? nouit enim uerò. Quin imò, deliberato planè consilio, res omnes instrumentaque ita disposuit, ut hæc, quam tu tam incommodam clamas, nauigatio tibi obtingeret. Iam inde ab ipsâ æternitate res omnes ita digessit, ut coniugi moribus aspero, genio feroci nuberes; inamœnam vero uxorem tu ut duceres, quod ita è re tuâ esse iudicaret, domesticis difficultatibus implicari te. diuitias tibi exitio fore cum vidisset, eripiendas illico proclamauit; utque eriperet, casus varios, naufragia, contrahentium falsimonia, villarum deprædationes & incendia, lites inopinatas, amicorum dissidia, invidentium atrociones, cæteraque quibus illachrymaris, permisit, imò immisit Deus salutis portum ut teneas, à quo placidiores venti, nimium quantum, cursum tuum deslexissent. Quid igitur te perturbas? quid ægrè fers illos modo flare ventos, sine quibus male nauigandum erat tibi? Sint sane tristes, sint asperi, sint uehementes. Certè aduersi non sunt, imò felices, imò prosperi, si rectè nauigationis tuæ finem, Deique eò cursum dirigentis artem percipis.

30. Video iam de fortunâ tuâ quam asperam, quam difficilem appellas, peruersam & malam opinionem habere te, idcirco hanc dicis, imò & sentis difficilem, quia difficilem tibi male sentiendo, opinione tuâ facis. Certè nulla maior est in orbe difficultas, quam ea quam sibi effingit & imponit, hominis in immensum sua mala augens, adeoque fallax fallensque phantasia, neque hanc umquam corriges, si euentus quos tibi reris aduersos, extra Dei eos dirigentis Prouidentiam voluntatemque conspexeris. eos ibi intuere, & totus illico abstergetur animo timor, & menti dolor. Sic igitur statue, cum quid præter expectationem triste se rebus tuis ingerit, id ita prorsus contingere debuisse. Certò inquam tibi persuade, hodie & quidem hæc horâ, subtristem & melancholicam animæ constitutionem tibi conuenire; gaudebisque illico hanc de quâ modò quereris, dolendi materiam, siue aduersâ fortunâ siue etiam maleuolorum impudentiâ, tibi obtigisse. Calumniâ famam tuam impetit nescio quis effrons; alius fortunæ bonisque per summum nefas insidiatur; alius dignitatem vellicat & arrodit: sentis id tu, & quidem grauissi-

*Si semper
hunc Dei
sine intue-
ris, facile
aduersa
cuncta pa-
tieris.*

mè: sentias sanè, sed vt ne perturberis cùm turbaris, confestim id cogita, spiritus quibus fortasse turgebas nimium, comprimi debuisse, ne in immensum excrescerent: & tunc facillè patieris instrumenta, quibus depellendus erat, in malum longè maximum abiturus animi tumor: illudque cum Dauide lætus dices. *Bonum mihi Domine quia humiliasti me.* Facillè patitur ventorum rabiem, eos qui nouit ex arte excipere.

Psal. 118.

Imo et vo-
les enire.

Operæ pretium erit, Ethnicum licet Senecam, de hâc re disserentem audire. *Quid est precipuum,* inquit? *posse leto animo mala tolerare.* dictum bene: at quâ arte id exegero? *Quidquid,* inquit, *acciderit sic feras, quasi si voluisses tibi accidere.* certum enim id est, desiderio cupientis cum satisfit, illico mentem acquiescere; siquidem *Desiderium* motus est animæ ad rem sibi præstitutam properantis; cuius consecutio nihil est aliud quam animæ sic motæ quies. Quòd si ergo id desideras tibi euenire quod euitare non potes, quid porrò turbaris vota tua completa quod sint? At nolo, inquires, tam molesta accidere. Stultè non vis inquit Seneca, *debuisses enim velle, si scisses omnia ex decreto Dei fieri:* iam verò id scis & fateris tute ipse, Dei tua fata decernentis induftriâ tempestatem hanc exortam; neque aliud spectare quàm bonum tuum, neque vltra præfixas à Deo metas aduersitatem posse excrescere; quid igitur angeris, quid turbaris? quin quieto pacatoque vultu circumuolitantes ventos vnda squè circumstrepentes, è naui securus spectas? quid impallefcis vbi tuta & prospera sunt omnia? Eia mentem animosque erige, & vt præclare monet, D. Augustinus, *Constanter Deo credes, eique te totum committe quantum potes: & noli esse velle quasi proprius, & in tuâ potestate; sed eius clementissimi & utilissimi Domini te seruum profiteri, ita enim te ad se subleuare non desinet, neque tibi euenire permittet, nisi quod tibi proficit, etiamsi nescias.* digna Augustino sententia, digna viro mens.

II.
Sen. l. 2.
Nat. qu.
in præf.
in fine.

D. Aug. in
Soliloq.

S. III.

Ostenditur turbari homines, eò quòd aduersa sibi credant esse, ea quæ maximè profunt & rem promouent. Quomodo autem aduersa profint, declaratur.

12. **V**erùm in hõc erramus passim miseri, quòd præfractè alia prorsus omnia de rebus iudicemus; eaque credamus prospera quæ cursum maximè præpediunt, aduersa verò quæ promouent. Ea autem dico prospera, non quæ delectant, sed quæ profunt; aduersa rursus ea pronuncio, non quæ auersamur, sed quæ nocent. Illud autem euenite passim video, quòd nauiculariæ rei imperito: retroagi cum videt remos, & in contrarium latus impelli gubernaculum, pessum ire maleque gubernari credit omnia; & tamen nauis ex arte propellitur, & auerso remigum impulsu maximè promouetur. Ita sunt res nostræ: retroacta sæpè cum vultum fortuna auertit, tum præclarissimè res nostræ fluere incipiunt; & tamen profutura auersamur.

Ea quæ prospera iudicant homines, sæpè aduersa sunt & e contra.

13. **Q**uando enim magis suppressa videbatur Israëlitis in Ægypto felicitas, quam cum Regis barbaro sanè edicto, omnis proles mascula obstetricum manibus enecanda decernitur? absconditur maternâ curâ infans Moyses, præsentique morti eripitur, in aliud mortis discrimen nihilominus coniiciendus. Cum enim tribus iam elapsis mensibus, prolem excrescentem diurius Ægyptios mater celare non posset, fuscillæ scirpeæ puerum incladit, & fluuio non sine gemitu committit. Defertur secundo alueo morti deuotus infans, & cum puero nauigat fortuna Israëlitis. Numquam ea magis stetit, quam cum fluctuabat, ex illis ipsis vndis felicitas omnis populo emerfit vniuerso, quibus credebatur extinguendus. Rectè id in rem meam expendit & exposuit Origenes. *Hoc, inquit, admirabile est, quòd non per ea quæ videntur securitatis esse, sed planè per contraria, omnia pro nobis fiant. Et ut discas: iussit Pharaon in flumen conici pueros, nisi proiecti fuissent pueri, non seruatus fuisset Moyses, non in aulâ educatus fuisset. quando seruabatur non erat in honore, quando expositus est, tunc factus est in honore: hoc fecit Deus, declarans suam omnipotentiam & sapientiam.* Enimue-

Declaratur exemplo Moysis.

Orig.
hom 16.
in Act.

rò sapientiam suam tunc liquidò manifestat Deus, cum per ea ipsa quæ nemini non videbantur aduersa, finem tandem suum felicissimè consequitur. Quodque in Moyfis historiâ liquidò perspicietur, id sanè, si mentem aduertimus, in toto vitæ nostræ decursu, non minori arte & industriâ, Deo sic res nostras disponente, contigisse, clarissime comperiemus. Numquam aduersum tibi quidpiam accidit, quod non maioris tibi boni principium dedit: si non dedit, obicem sanè opposuisti tu: Dei mens fuit tibi benefacere.

Erramus
eo quod no-
mina Bo-
ni, & com-
modi con-
fundamus.

Verum in hoc fallimur, quod Boni nomine illud tantum intelligamus quod naturæ nostræ est commodum, ad hoc consequendum studia omnia & vota dirigimus, neque satis attendimus quem sibi scopum, in rebus aduersis immittendis aut permittendis, Diuina Mens habeat præstitutum in alia abimus omnia; & sic cum à Dei fine discedimus, malè de his quæ nobis accidunt, & præter mentem Dei iudicamus. Certe *voluntas Dei est sanctificatio vestra*, ut rectè Apostolus: *vestra autem voluntas est diuitiæ vestræ, commoda vestra, honores vestri, voluptates vestræ*. huc cogitationes omnes, huc desideria, huc vota extenditis, ab hoc scopo quæ vos delectant, ea aduersa dicitis; quæ ad hunc deducunt, ea verò dicuntur prospera. Quid autem mirum, quod nomina dissentiant? abitur in diuersa. Sanè si *voluntas Dei est sanctificatio vestra*, illi voluntati vestram coniungite, eodem tendite, ad salutem vestram consequendam studia cuncta cum Deo conferte, & illico prospera esse intelligetis ea, quibus aduersitatum falsò nomine, inuidiam concitatis: & quidem adeo prospera, ut hæc ipsa, viarum compendia esse quibus ad sanctificationem tandem dabitur peruenire, manifeste sitis percepturi. Finem itaque, quem malè vobis præfigitis, corrigite, & plana sunt omnia, sed ut rectè ille, *Deos malum emendare, quam nos*.

Qui non aliud sibi in nauigatione propositum habet, quam marinam auram captare, & quaquaersus spatari ad delicias, is sanè molles Zephyros, etiamsi a portu carinam auferant, prosperos dicet; neque pensi, habet qui spirent venti, modò lenes sint, neque cantibus aut genio, cui indulgere statuit, frigidiores si sint, officiant, illum sibi aduersum esse credet, qui in portum proram fert; eumque aduersum magis, qui cum velis incubat
vehemen-

14.

1. ad.
Thesfal.
4.

Sen.

15.

vehementius, celerius nauim in portum rapit. Nauclerus inter-
rim, qui non ad delicias, sed ad obtinendum portum nauigat,
prosperum hunc ventum vocat, quem tu velut aduersum crimi-
naris. En vt diuersi fines, diuersa eidem vento dent cognomina.

16. Sic prorsus fit; mare & quidem procellosum sulcatus quot-
quot viuimus. hoc tantum habet boni mundus hic, quod ad
caelestem patriam obtinendam via sit; hanc vt obtineas, enau-
gandum est hoc mare. Sed o insanos nos! vix mollior spirat
aura, vix caelum ridet, vix placidi fluctus lambunt ratim, &
ecce illico placet mare, nec de patriâ cogitatur vbi tam amœ-
num est pelagus. Vagari iam libet toto oceano, & ad delicias
vela expandere. Ah miser! nimium ne crede mari cum tran-
quillum est; dum lenes spirant venti, à littore te in altum abri-
piunt, isthic cum minimè reris, tempestatibus inuoluendum. Et
verò, an non ista supina in nobis est stoliditas, mundo huic tan-
topere quod inhæreamus, nescio quâ abducti deliciarum spe?
Quin imo idcirco tot procellis expositum, tot miserijs obnoxium,
tot implexum difficultatibus hoc mare summâ sanè industriâ &
consilio voluit Deus, vt viâ molestiâ saltè delassatus, ad caele-
stem patriam vela votaue explices, & tamen, ne sic quidem
tandem sapias; delectat te mare falsum & erumnosum; quid por-
rò ageres si semper placidum staret? Deplorat sanè miserandam
hominum recordiam, sapientissimè D. Gregorius *Despicieendus*,
inquit, à nobis fuerat (mundus) *etiamsi blandiretur. At postquam*
tot flagellis premitur, tantâ aduersitate fatigatur, tot nobis dolores
ingeminat; quid nobis aliud quam ne ametur clamat? etiamsi
Euangelium taceat, mundus clamat: ipse tam & *à quibus ama-*
tur, amarus est. Vbiq; mors, vbiq; luctus, vbiq; desolatio; vn-
dique percutimur, vndique amaritudinibus replentur; & tamen
caecâ mente carnalis concupiscentie ipsas eius amaritudes amamus.
Mare se esse clamat Mundus, nihil in eo stabile, nihil quod
diu delectet, nihil esse vbi pedem securus figas; clamat res ipsa,
hoc tute toties es expertus, hoc tute lateris modò qui de aduen-
sitatibus vndique te incurstantibus conquereris; & tamen tam
triste te mare delectat, aduersosque credis ventos, qui in patriâ
tuâ portum te, vel inuitum, abripiunt.

*Homines
in hoc mû-
do quarû
iucundita-
tem corpo-
rum, Deus
salutem
anima.*

*Mundum
amatori-
bus replet
Deus, vt
tandem fac-
studiosum
sit.*

D. Greg.
hom. 28.
in Euang.

17. Muta sententiam si sapias, & istud iudica quod res est. Nut-
lum sanè alium sibi præstitutum finem licet haberat sapiens
Deus,

*Nec de celo
cogitare
mus nisi
miseris
ad ill.*

Deus, quam per molestias difficultatesque vndique oborientes, fastidium tibi huius mundi ingenerare, mimiumque quo ei inhæres amorem, tempestatum acrimoniam auertere, certè adorare deberemus Mentis Diuinæ sapientissimum consilium. Nihil enim nos à patriæ promissæ desiderio retrahit tantoperè, quam viæ, mundi inquam, fucata quidem, naturæ tamen non planè ingrata voluptas. Hæc dum fruimur, nobisque dum benè est, parua sanè patriæ nobis est curatio: futuri immemores sumus, dum præsentibus delectamur. Cauet obliuioni tam periculosa prudens Deus; & vt caueat, mundi huius delicias amaroribus interturbat. Consilium hocce suum per Prophetam Oseam ipsemet manifestat. *Sepiam*, inquit, *viam tuam spinis*, quæ quidem verba eleganter in rem meam sic interpretatur Hieronymus; *ex quo intelligimus quod Providentia Dei sepè nobis accidunt mala, ne habeamus ea que cupimus; vt varijs calamitatibus huius seculi ad Deum redire cogamur.* Salebrosa cum est via, contracta, faxis obsita, non lubet tunc esse tardis & negligentibus: acuit procedendi ardorem viarum difficultas; nimia amœnitas lentos facit.

Osee 2.

Hier. in hunclocum,

Hæc arte
vsu Deus
vt Israëlitas
non inuitos ex
Ægypto
educeret.

18. Cur quæso populum Israëliticum, gentem præ omnibus quotquot tunc erant sibi dilectam, tantis tamen aduersitatibus in Ægypto obrui passus est Deus? cur mancipiorum instar, ad vilissima quæque opera detrudi, lateribus excoquendis impendi, & si quidquam pensi impositi defuerit, per summam iniuriam crudelissimè flagellari? Nimirum ex Ægyptiorum commercio & dominio, in terram lacte & melle manantem, transferre totam Israëlitis gentem statuerat Deus, vbi & latè dominari, & ab Idololatrarum iugo & societate remoti, debitum sibi cultū dare tranquillè possent. vt igitur sponte suâ, nec inuiti, terras quamuis alienas, à se tamen multo iam tempore cultas desererent, tantas ipsis calamitates ab Ægyptijs immitti passus est; vt vel rædio victis, domos antiquas mutare esset volupe, quas dulces plerumque facit, sola etiam eas inhabitandi diuturnitas & consuetudo. Quod si ab Ægyptijs benè placidèque fuissent habiti, numquam sanè transmigrandi cogitatio minima in mentem ipsis venisset, neque vi vllâ potuissent à sibi iam consuetis sedibus dimoueri. Et verò tam miserum in modum habiti, quoties non adhuc ad Ægypti ollas stolidi suspirarunt? Ægypti sordes, vetera

Num. 11. vetera rememorantibus, deliciae adhuc sunt. *Recordamur*, in-
 quunt, *piscium quos comedebamus in Aegypto gratis; in mentem*

Sap. 16. *Et præ his quisquiliis sordet manna omne delectamentum in se ha-*
bens, & omnis saporis suavitatem. Ah! quam ægre fuissent auulsi
 si in delicijs isthic viuere licuisset, quos ipsa peponum memoria,
 aliorumque fœtor retrò in Aegyptum agit.

19. Sic est, sic agimus nos & sic agit nobiscum Deus. Totum in te
 coniuratum stare orbem conquereris? permittit id nimirum
 Deus, ut te orbis, quem nimium complecteris, subeat fastidium.
 per homines tibi molestias ingerit, ne hominibus adeo inhæreas
 & confidas. per amicissimos maximè & propinquos, quin & per
 coniugem, & liberos maxima tibi suboritur mœroris, tædiorum-
 que materia; detergendus nimirum erat nimius illorum amor,
 per quem à debito Numinis cultu reuerentiâque, cum summo
 salutis tuæ discrimine abstrahebaris. Adeò ut verissimum esse,
 illud D. Gregorij in te ipso, si mentem aduertas, possis intelli-
 gere; *Aliquando nos mundus retraxit à Deo; nunc tantis plagis*
plenus est, ut ipse nos mundus mittat ad Deum. Retraxit nonum-
 quam te insanus coniugis futuræ amor; nunc moribus sanè in-
 conditis difficilique genio te mittit ad Deum, experientiâ de-
 doctum tandem quid stolidè adamâris. Nimia te filiorum cura,
 & liberos ditandi studium, à recto iustitiæ tramine in diuersa
 distraxit; nunc eorum effrons impudentia, ad Deum te reducit
 agnoscentem quam ingratis benefeceris, tibi ipsi cum facis ma-
 le. Nimia tibi erat necessitudo, & verò etiam turpis familiaritas
 cum illo genere hominum, quorum tecta necesse est ut sint com-
 mercia, ne pudori sint & infamiæ si fiant manifesta; nullus erat
 te à tam turpi vitâ retrahendi modus: & ecce ex illâ ipsâ parte
 dissidia, rixæ, & intolerabiles molestiæ oriuntur, vbi tu delicias
 amoresque tibi sorgebas æternos; & bono tuo incipis odisse,
 quod non nisi summo tuo malo incautus adamabas. Ingentem
 sanè turrim machinabantur homines, tum cum ut sacræ testan-
 tur paginæ, *terra erat labij vnus & sermonum eorundem.* Nimia
 erat animorum coniunctio, quæ à Deo homines seiungebat;
 machinam ipsi cælo formidandam insani erigebant, & cum ma-
 chinâ, animos nimium eheu superbos. Non tulit fastum Deus.
Descendit autem Dominus ut videret ciuitatem & turrim quam
edificabant

D. Greg.
 supra

Gen. 11.

Quin imo
 & per eos
 ipsos mala
 immittit,
 quos malè
 amamus,
 ut amorem
 illum dis-
 soluat.

edificabant filij Adam. *Et dixit; ecce vnus est populus, & vnum labium omnibus: cœperuntque hoc facere, nec desissent à cogitationibus suis, donec eas opere compleuerint. Venite igitur, descendamus & confundamus linguam eorum, vt non audiat vnusquisque vocem proximi sui. Atque ita diuisit eos Dominus ex illo loco in vniuersas terras, & cessarunt edificare ciuitatem.* Compendio vsus est Deus: turrim si fulmine deiecisset, casu id factum arbitrarentur, & coniunctis denuò studijs, restituendæ fabricæ incubuissent. Linguæ commercium, & animorum exinde coniunctio, quæ malè coierat erat dissoluenda, vt tota dissolueretur machina & in lapidum aceruum iret. Quam multæ adhuc hodie struuntur machinæ cælo aduersæ, Deo inuisæ? vnum quamdiu labium est omnibus, quamdiu coniuncti sunt in malum conspirantes animi, frustra impedimenta ponuntur; secretas illi norunt vias, secretos characteres, secretas litteras; consilia sunt secreta; *neque desissent à cogitationibus suis donec eas opere compleuerint.* Animorum itaque imprimis diuisio inducenda est, suspiciones ingerendæ, odia quin imo suscitanda, quæ nunquam grauiora sunt quàm se non rectè amantium. Denique id agendum, vt non audiant, & si audiant, certè non intelligant, non credant, non æstiment *vocem proximi sui* malè antehac dilecti: & sic tandem *cessabunt edificare, aut potius scandalo euertere ciuitatem.* Clariùs hæc edicere non attinet, satis superque intelligor. Illud autem est verissimum, plurimos de æternâ salute deiiciendos fuisse, nisi summâ iniuriâ ingentes molestias ab ijs ipsis sustinuissent, quos stultè nimium & præfractè adamabant. Ita sanè sæpè non nisi ab ipso malo, mali remedium est. Sapientissimi Dei hæc artes sunt, quas dum ignoras, quereris: eas verò cum iam agnoscas, lætus paterere; pateris enim bono tuo.

S. IV.

Et bono tuo & bene patiaris, imprimis noli Deo patiendi materiam immittendam aut modum præscribere; verum velis pati quidquid, & prout euenerit, non verò id quod tu elegeris.

20. Quid si itaque illud rectè perceperimus, eam esse conditionem nostram, quamdiu mortalem hanc vitam agimus, ut patiendi vicissitudinibus semper simus expositi, atque adeo pati velimus, nec à communi hominum lege eximi; tum verò prorsus absurdum est, terminos patientiæ figere exceptionesque molestijs dare. Quidam enim materiam excipiunt; pati quidem volunt, sed non ista quæ patiuntur modò. Iacturam bonorum pati, durum est nimis; ægritudines corporis tolerare, nimium enim verò est molestum; iniurias ferre, calumnijs impeti, famam injustè detrahi, prorsus intolerabile; tentari à Dæmone pudicitiam, tædio affici, nimis id quidem periculosum. His si liberari possint malis, cætera se flacci facere, & verò passuros non inuitè. Alij exceptionem ponunt temporis. Quis enim ferat hæc eo prorsus tempore de se dici, cum proxima ad dignitatem consequendam patefacta iam erat via? quis eâ ætate & canitie, post tot pro Republicâ exantlatos non sine fructu labores, ita se contemni patiatur? Alij personam excipiunt à quâ sanè pati noli, hæc enim si ab ignoto impingeretur iniuria, foret id quidem tolerabile: verum ab amicissimo ita diuexari, ab eo qui tibi debeat omnia, in ius contra ius vocari, id verò ne ipsa quidem patientia sustineat: alius sit, & ab eo feram quidlibet.

Aliqui pati quidem volunt sed semper cum aliqua exceptione & conditione.

21. Audio quæ dicis: sed istud clarè video, alia atque alia quæ patiaris dum frustra quæris, nihil admodum tolerare te prorsus velle: alium à quo velis pati semper inquires, numquam inuenies. Verum ut ratione agamus omnia, an non id liquidò statuis, à Deo tibi omnem patiendi materiam designari? è commodo tuo & bono esse, aduersa quòd sustineas? neque aliter tibi rectè esse posse? id quidem iam euicimus falsusque es modò. Quid itaque singula quæ obueniunt mala tibi semper displicent,

Neque tamen si malorum patiendorum detur electio, eligere quicquam possent.

aliqua necesse cum sit pati? Quod si ergo nunquam, patiendi materiam tibi, non casus, sed Deus ferat humeris tuis accommodam, tu saltem eam tibi præscribe prout vis; chartam in manus sume, isthic nota quantum exacte molestiarum pati desideres, quâ in re, in famâ aut fortunarum iacturâ; rursus quamdiu, à quibus, quo tempore; diem designa & horam, quin & locum & modum; omnibusque rite expositis, syngrapham obfigna, Deoque in manus trade, hanc ut pro tuo libitu exequatur. Illud certè affirmare ausim, ne sic quidem adaptaturum te genio tuo patiendi materiam, sic ut voluntati tuæ exacte conveniat, eamque sustineas non inuitus, cum deuenietur ad rem. Id quidem oppido est manifestum. Nam si planè ex tuo sit arbitrio, & genio voluntatique prorsus consonum, tum verò patiendi materia nulla est, nec si eueniat, quidquam pateris. Quod si verò præter mentem tuam quidquam non conveniat, illico reclamabis deceptum te longè supra opinionem, & libellum supplicem Deo portiges, quo restitutionem in integrum importune postulabis. irrita erit itaque ista ex mente tuâ designatio.

*Permitte
cūcta Deo,
qui scit
qua parte
adhibenda
sit medici-
na.*

*Aliâ parte
laboras tu
in aliâ
parte cu-
rari vis.*

Age verò, an non id Deo perspicuum est, quid tuæ ferant vires, & quâ parte potissimum feriendus sis rectè ut doleas; medicinamque malo tuo ut faciat dolor? Quasi verò æger cui scindenda est vena, illud medico sanè expertissimo præcipere rectè possit, quantum sanguinis sit detrahendum, aut quâ parte corporis designanda sit phlebotomia; an è pede, an è linguâ, an è manibus, an è brachio, rursus an è venâ cephalinâ an vero ophthalmicâ educendus sit immodicus cruor. Medici id est prescribere, tuum pati. Laboras oculis miser homuncio, nimis illi præfastu quo turgens elati sunt, emissitj sunt, nihil non alienâ in domo rimantur; hæc tu parte feriendus es. capite laboras, ad omnia durus es, tenax iudicij & prætracti cerebri; isthic tumor est, isthic adhibenda medicina. manu laboras aut linguâ, avarus es manu, linguâ proeax; manu nimium promptus, linguâ petulans; educendus est illine sanguis, ubi æstuat. Curari si vis, cur aliâ parte medicinam vis applicari, aliâ cum labores? Permitte sapientissimo medico medicinam; tu tantum curari velis, sed ferio; præstabit Deus cetera; amara si est potio, medicinam scias. Malles tu valetudini tuæ potius, & viribus corporis quidquam detrahi, quàm diuitiis aut fortunis; at videt Deus nimiam bonorum

rum cupiditate suffocandum te; patere itaque bonis tuis quidquam detrahi, vt libera cordi detur respiratio. Tu verò bonorum iacturam ferres libentius, quam quā miserè torqueris, membrorum omnium ægritudinem; at verò præscit medicus, corporis bonam valetudinem, animæ futuram mortem. Nihil non patere-
ris potius, quàm famæ honorisque detractionem; at nouit Deus isthic vlcus latere, isthic tumorem esse, nimium te dignitatis appetentem, nimis inflatum, nimis turgidum; deprimendus est is tumor, hic adhibenda chyrurgi manus, aperiendum est vlcus vt deturget. Omnia sustinebis potius, quàm quæ tibi à carnis petulantia aut Dæmonis inuidia oboriuntur tria: rædiâ, & animæ ariditates; & tamen iudicat medicus ea tibi esse necessaria, ne mentem extollas, ne tibi præfidas. Quin igitur acquiescis? Ne tu quæso experientissimo medico leges pone, medicum patere & medicinam.

23. Quod si autem id quod præscribit medicus serio pati vis, quàm est istud tunc ridiculum, illud edicere à quò pati velis, & cuius manibus facienda sit sectio. Certè omnes, qui te impetunt, chyrurgos puta, quos medicinæ faciendæ aptissimos nouit medicus Deus. Illum quem tu repellis, malo tuo curando iudicauit maximè opportunum; cur igitur eum non feres, quem tibi te sanando desolat Deus. At inquis, nimis atrox est hic chyrurgus, molliori manu curandus sum: homo impudens est, qui mihi malum infert; nullâ iniuriâ affectus me alter impetit; alius odio me persequitur, tantum quia sceleratus est & effrons; alius de face vulgi est, qui mihi negotium facessit, & ab hisce quisquiliis ego patiar? alius homo rudis est, asper moribus, infusus in sicetus, inurbanus, rusticus; quis istos ferat à quo animo? Ah miser! vt video æger es, & tamen curari non vis; detrahendus tibi est sanguis & chyrurgos omnes quotquot sunt aspèrnaris & respis. pati te velle dicis, sed à nemine vis pati. Nemo tibi conuenit, ne Dæmonem quidem quantum suspicor admitteres, qui tamen ad mala inferenda præstantissimam callet artem; esseque cum à medico Deo adhibetur sagacissimus, tibi que sanus optimus chyrurgus. Neque verò inquirendum est, quàm mentè tibi sanguis detrahatur ab eo qui te impetit. Sanè sanguifuga non aliud sibi præfixum habet quàm sanguine se replere, suâque sugendo, curare cuticulam, minimè autem mederi alienæ. Verum aliud vult san-

Mala pati si conatus fu, nolite sperare eum per quem inferitur, nec malam eius intentionem querite, cuius propece p...

guifuga; aliud medicus qui eam ulceri applicat: utitur hic sanguifuga genio, eamque sua natura dum permittit, medetur tua. Medici itaque Dei mentem attende dum pateris, non eius à quo pateris: sincera ea est, semper sancta, semper tibi beneuola, quamuis parùm tibi beneuoli utatur manu.

Ut ergo patiaris libenter ea quæ tibi accidunt, semper mala aspice ut à Deo tibi magno consilio, emissa, etiam quæ per malignitiam humanam eueniunt.

Quomodo excipienda mala extrinsecus aduenientia.

Si malè tibi est à moribus eius quem facit, le potes deuitare, eum deuita.

Si euitare non potes scis eam tibi à Deo præstitam patiendi materiam.

AVdi modò, rationemque quâ motus animi compescas ne malò superueniente perturbetur, paucis accipe. Aut ea quæ ab homine pateris, vitio natura, genij inquam asperitati, moribus inconditis infusaque rusticitati tribuenda sunt; aut certè malignitati & peruerse deprauataque voluntati. Quod si ab hominis inconditi terreo genio, aut in iram nimis facili, & ad omnia stomachante ingenio, omniaque fastidiente tibi malè sit: hic rursus aut est eiusmodi, cuius commercium in manu tuâ sit facile euitare; aut verò is, cuius societas declinari non possit, aut matrimonij legibus, aut aliâ cohabitandi necessitate, quæ facile excuti non queat, disfunctionem minimè permittente. Dico igitur, difficilem tibi si quis se præbeat, cum quo familiarius agendi nulla aut saltem non magna est necessitas, cum certè deuites licet; habeat ipse res suas, ne perdat tuas. Neque verò si motes hominum asperos, si dieteria, si iniurias ingestas æquò animo perferre sapientis est, eaque sint præclara patiendi materia virtutisque exercendæ campus; non tamen sapientis est semper, mala quæ patiaris quærere, iisque sese sine magnâ ratione vltro ingerere. Ut quid enim indignationi & iræ, perniciam alterius rusticitatem meamque imbecillitatem mihi facile nocituræ, sine causâ me expono?

Quod si verò, aut per matrimonij, aut contubernij, aut propinquitatis, aut diurnæ cohabitationis, aut etiam viciniae leges, loco dimoueri non possis, neque facile euitare hominem, qui tibi aut per morbos, aut per corporis deformitatem & defectum,

24.

25.

Aut, aut per animæ vitiosas affectiones, subitam excandescen-
tiam, inconditos mores, tetricos vultus, insanos clamores, tor-
tiusque indolis asperitatem, difficilem societatem facit & coha-
bitationem porrò tetricam & amaram; istud tibi velim, vt per-
suadeas, Deo id ita designante & volente contigisse, non casu. à
Deo est in vnâ nauî quòd sitis; ita vos coniunxit, ita sanè enavi-
gandum est quod sulcis mare. Neque verò sine summâ id ratio-
ne, accuratque consilio ita statuisse censendus est.

26. An non enim liquidò demonstratum est, hanc tibi coniugem,
tibi verò hunc maritum; hos tibi parentes, tibi hos liberos; hos
affines, hos contubernales; hos præfectos, hos subditos, à Deo
destinatos, quòd ita rebus tuis conueniret? Quid verò est hic
maritus, hæc coniux, hic pater, hic præfectus, nisi hic homo his
vitijs implicatus, hæc indole, hoc genio, his quos auersaris mo-
ribus; atqui intemperiem illam austeritatemque, imò & condi-
tionis acerbicatem, nimium blandæ & in molliem declinanti
naturæ tuæ immiscendam censuit prouidus Deus, blanditijs ne
difflueres. Dotes exiguas, vultum ferocem, os asperum, tardum
ingenium patri attribuit aut marito, vt ad alta, cum non aspi-
rat, aut si aspirat cum non euehitur, modestè viuatis ambò, exi-
guâ contenti sorte; ne per altiora deuecti, altiori etiam ruinæ
pateatis. Humiles vos vult Deus: difficilemque pateris virum,
vt à mille difficultatibus expedire. An ergo totam ordina-
tionis Diuinæ seriem inuerti visis, vt ab hoc homine patiaris
nihil?

27. At inquires, ferendo non sum; nimium est tetricus, ne blan-
ditijs quidem emollitur; hoc enim verò malè me habet quod ex-
candescam illico, & tota in rixas feror: & hoc sine offensâ
Numinis non fit. Fateor malè agis, peccas quin imò. An verò
hoc Deo imputandum est, an vitio tuo? Corrige tu in te quod
exorbitat; & si ad hæc quæ nunc dico aduertis animum, facile
corriges; quæque nunc mentem exacerbant, patienter feres.
Deinde etiam scias, longè tibi meliùs esse tibi moueri
nonnumquam, in iurgia conditari linguam, in laehrymas oculos
diffluere, totamque cieri clamoribus domum, quam vel in ni-
miam efferi arrogantiam, & putido turgere fastu, vel per ni-
miam indulgentiam insanis amoribus irretiri, vel in alia deni-
que abire scelera, quæ tibi Dei Diuinarumque legum memo-

riam

riam omnem obducerent, nimis tenera erga hominem affectione depravata. Utrobique cum vidit Deus male acturam te, maluit te aut cholera nimia, aut indignationis vitio, quam maioribus sceleribus exponi & implicari.

*Nec dicas
te Dei of-
fensa tangi.
falsum hoc
esse ostendi-
mus.*

Non fero tamen, inquit, Deum offendi tantopere; ab eo qui per summam iniuriam & calumniam me impetit, nolo sane offendi Deum. Ita fit; sed nec Deus honoris sui tenacissimus offendi vult: offensam tamen offensus fert. Quin & tu res, tanta post exempla? Iam vero, cum tam peruersi sint homines, ut per falsissimas detractiones, per calumnias impudentissimas in te impactas, non homines tantum, sed & Deum quoque pro libero, quo prae diti sunt arbitrio velint offendere; quin tu gaudes alienam malitiam in tuum bonum cedere, te cum impetunt relictis alijs, tibi que praesertim praes alijs, recte patiendi materiam subministrari? Dicamus sane quod res est, & faciam tollamus; non Dei te offensa perturbat, sed sensus tuus. Dei si honore tangeris, non minus certe Deo iniurius est qui alium quemcumque iniuste impetit, quam qui te. An tamen alienae iniuriae indoles, qui tuae ingemiscis? utrobique par Dei offensa est, sensus in te non par. Enimvero manifestum id est indicium, malis te tuis nimium tangi, dum non tangeris alienis. Tuis vero tangeris, quia Dei manum haec tibi mala, tuo bono immittentem non aspicias, hominumque vitia tamquam instrumenta adhibentis, tibi ut male fit; & dolorem illum ut elicias, quem tibi hoc temporis momento praeuderat esse utilem, & imprimis conuenire.

Dei, artificium est, illo uti, per quem tibi magis doleat iniuriam ma-

Non itaque mihi posthac oggeras; ab hoc homine quidquam pati nolle te; nimis acerbis esse amicorum iniurias; filiorum contemptum & fastum, parenti grauissimum elicere doloris sensum; intolerabiles esse impactas a viro in dignitate posito calumnias, durius esse istas ab eo perferre, quam ab incognitis aut ab hostibus aut a plebeia proiectaque faece. Fateor ita est; neque hoc nescit Deus; nouit ipse quantum amaroris, quolibet ferat herba, medicinae quam adhibet. Itaque quia tantum tibi amatores sciebat hodie necessarium quanto nunc exacerbaris, idque animae tuae malis curandis apprimè competere, magnam sane arce hunc hominem, hoc os, hanc linguam adeo maledicam, praeter ceteris omnibus de industria tibi admordendo selegit, ut maiorem

maiores doloris sensum infligeret, idem ictus, qui aliâ illatus manu, aut nullum aut certe minorem sensum incussisset.

30. Neque abs re agit filium castigaturus pater, recentes & lentas virgas quæ in manus sumat, veteres vero & exsuccas aspernetur, magis istæ etsi doleant; hoc enim vult pater, castigare vult, non ablandiri aut minis agere. Quam vero id foret ridiculum, si verberibus exceptus puer, iram omnem in ferulam conuerteret, illam conuelleret, illam discerperet dentibus, illam sibi infestam fuisse clamitaret? Ah puer! quam parum tibi pænæ quas dedisti proderunt, instrumentis qui succenses, nec satis attendis castigantis patris beneuolam tamen & amicam manum: ignoscamus puero, puer est, & puerum prorsus agit.

31. Verum hoc sanè ignoscendum non est, quod puerorum instar, homines, instrumenta inquam per quæ nobis inferuntur mala, temerè & incautè attendimus. Oculos si vir es, altius erige; ferientis Dei manum aspice, illam agnosce, illam exoseulare, illam in omnibus lauda & adora; illudque constanter assero, minime perturbandum te, tibi quisquam; demum acciderit aduersus casus. Hanc certè contemplabatur constantiæ exemplar Iob, tum cum exutus omnibus, & ne ab vxoris quidem contumeliis liber, omnium ludibrio expositus, illud solum consolationis tantis adhiberet malis, *Manus Domini tetigit me*. Dæmonis manum cuius furore tot tantæque calamitates optimo viro fuerant inflictæ, disiecti greges, concussæ ædes, occisi liberi, immissa vlcera per quæ toto corpore sanies diffluebat; aut certè impotentis mulierculæ efferatam linguam, Iobum teregisse diceret alius; at verò sapientior Iob, Domini manum agnoscit; eamque manum, quæ neminem tangit aut percutit, nisi in pondere & mensura, ideoque, etiam cum ferit, semper beneficam.

Itaque Dei mala immitentis manum aspice exemplo Iobi.

32. Quid autem sapientissimus, tum verò, si aduersa quæ patitur spectas, miserrimus David, cum à nefario filio Absalone Regno exactus, fugiens cum paucis, vitæ suæ consulturus prærupta montium conscenderet? Non satis infelix videbatur, nisi in impudentissimam belluam, Semei inquam effrenatum os incurret, qui veteres iras, ob ablatum à Deo Sauli propinquo suo Regnum, in Dauidem per summam contumeliam euomeret. *Vivum sanguinum* appellat, quasi Saulis homicidam, alieni Regni inuasorem improbum, quem iam sua sequantur scelera, toto quod

Et Davidis.

malè tenuerat, exactum regno. Neque verbis tantummodo infanisque vocibus, sed & saxis fugitium Regem per summam impudentiam imperit quasi patibularium scurram, nullâ habitâ neque viri ætate iam exactâ, nec etiam dignitatis regie ratione. Non tulit intolerandam audaciam, impudentesque latratus, fortissimus Abisai: & solitos, etiam in depressâ fortunâ, resumens spiritus, *quare, inquit, maledicet canis hic mortuus Domino meo Regi? vadam & amputabo caput eius.* Quid interim patientissimus David? *Demitte eum, inquit, ut maledicat: Dominus enim præcepit ei ut malediceret David. Et quis est qui dicere audeat, quare sic fecerit? O dignam Dauide vocem! Deum increpantem intelligebat David, & meritas aliquando se pœnas dare; à Saulis sanguine quamuis innocuus, homicidam nihilominus se agnoscebat, Vriæ innocentis cruore manus suas qui per summum nefas impie commaculasset. Saxa circumuolantia non à Semei, sed ex Dei sese castigantis manu immisâ cum aspiceret, supplex accipit & libens fert. *dimitte itaque eum ut maledicat, Dominus ei præcepit.* Quid? an etiam scelera præcipit Deus, *numquid in ore blasphemi Deus? rogat Ambrosius; absit: sed eo usus est, ad humiliandum David.* maledicum esse Semei non voluit Deus, verum libero impudentis hominis usus est arbitrio. Itaque *præcepit*, idem prorsus est ac *dimisit*, seu naturæ suæ feroci & exorbitanti reliquit, uti illud rectè explicat Augustinus. Sic qui ferocientem & sanguini inhiantem canem, loro soluto, manu mittit, ferociam non indit cani, tantum non inhiet: vagari canem liberè finit; solutus ille suò genio fertur & dentibus dilacerat inuentum pecus: Ita prorsus cum Deus ebullientem videret præ nimio dolore, vindictæque cupidine Semei sanguinem, neque obliterata adhuc esse, quæ multis iam annis animo inhærebant odia; Semei quidem *Dimisit* aptissimum Dauidi castigando instrumentum: Davidem verò eò loci & temporis exposuit, ut paucis circumuallatus cum esset, Regiæque potestate exurus, hostis sui semper in malum parati iniuriæ pateret. vnde id tandem consecutum est, ut ferocissima hæc bellua animos sumperit & audaciam impetendi virum alias fortissimum, quod sanè in Regiâ dignitate constituto Dauide, numquam ei in mentem venisset aggredi. Hæ sunt artes castigantis Dei; has ut agnouit David, Deum agnouit, Deum in Semei castigantem sese, supplex pertulit, nec inuitus.*

Illud

Quomodo
Deus vna-
tur scelera
alieno, ut
castiget
Davidem.

D. Ambrosius
in apolo-
g. Dauide
c. 6.

D. Augustinus
de gratia
lib. artium
c. 20.

33. Illud certum est, Deum scelera non præcipere; hoc tamen etiam est verissimū, sceleratum hunc, scelestus esse cū velit, te potius quā alium quemvis quod impetat, id quidem ex Deo scelera permittentis dispositione contingere; calumniari cū velit impudens istud os, iniuste aliena inuadere cū sibi nefarius alter habeat præstitutum; certe in te quod recidant aliena scelera, id quidem à Deo esse fateor. *Et quis est qui audeat dicere quare ita fecerit?* an tibi rationes omnes sanctissimæ suæ voluntatis necesse est vt exponat? quod sitamen vis eas exhiberi, illud certè cum

Non est in-
quirèdum
studiosè
cur Deus
mala suis
immitto.

Congerit-
tur tamen
aliquæ ra-
tiones.

3. R. 3. summo sacerdote Heli illico reponam, *Dominus est, quod bonum est in oculis suis hoc fecit*, & quia bonum erat hoc fecit, 1. fortassis enim hæc tibi immittuntur mala, vt pro veteribus peccatis debitisque contractis olim, & necdum persolutis, pœnas des, omni post hæc ære futurus liber. per hos verò castigari te vult, quos fortè criminum socios habuisti. 2. fortassis virtutis exercendæ causâ hæc permittuntur; quod quidem in tentationibus semper est verissimum. 3. fortassis vt virium tuarum imbecillitatem experiare, Gratiæque Diuinæ perpetuam necessitatem agnoscas. nam vt rectè Ecclesiasticus, *qui non est tentatus, quid scit?* 4. fortassis delectari vult Deus, cū te egregiè cum aduersâ fortunâ luctantem, & tandem omnia superantem lætus aspicit. Nam vt rectè Seneca *Ecce spectaculum dignum ad quod respiciat operi suo intentus Deus. Ecce par Deo dignum, vir fortis cum aduersâ fortunâ compositus*; & quod mirandum est, victor. 5. fortassis tot aduersitatibus aggrauaris, vt spiritus quos secunda fortuna nimium tuo malo extolleret, isto pondere deprimantur. 6. fortassis etiam aduersa Deus ingerit, vt per ea ipsa te efferat, idque ad artis suæ ostentationem; vt qui per contraria, felicitatem tibi prosperamque fortunam nouerit efformare. ita certè sentiebat per maledicam Semei linguam depressus Dauid, *dimitte, inquit, eum vt maledicat, si fortè respiciat Dominus; & reddet mihi dominus bonum pro maledictione hæc hodiernâ*, & sanè re ipsâ reddidit Dauidi Deus cumulatissimè.

Ecclesi. 34.

Sen. l. de
prouid.

34. Denique rationes omnes inuestigare infinita fuerit operæ, & vero minimè necessaria. hoc mihi præ cunctis sufficit, à Deo mihi omnia immitti & infligi: homines verò, non esse nisi instrumenta castigantis Dei. Rursus *quod bonum est id solum agit*, illud itaque lætus dicam: *Bonum mihi Domine quia humiliasti me;*

Sufficit sci-
re à Deo
immitti,
vt iudica-
mus esse em
nostrum
bonum.

Psal. 118.

TRACT

hanc mihi obuolui fortunam, hos ventos ita in contrarium ver-
 ti, & bonum est Domine, & bonum mihi. hanc mihi infligi ca-
 lumniam, tam iniuste bona diripi, malum quidem raptori est,
 malum maledico, *sed bonum mihi Domine*. quod hæc mihi ab ami-
 cissimis, imo à liberis infligantur mala, malum ipsis quidem est
sed bonum mihi Domine & quidem optimum: neque meliori ra-
 tione, aut loco, aut tempore poterant hæc quæ patiore euenire, vt
 verè & benè paterer. Acquiescam igitur, nec tempori modum
 ponam. Interim *sit nomen Domini benedictum*. Nomen habes sa-
 pientissimi gubernatoris, dirige, verte, inuerte vela: nomen ha-
 bes sagacissimi medici, seca, vre, versa me meaque omnia *prout
 bonum est in oculis tuis*. Hoc certus sum, nihil effecturum te, quod
 nomini tuo officiat, imo quod gloriam tuam sanctissimamque
 Prouidentiam, non vsquequaque commendet, totique orbi non
 faciat manifestam.

TRACTA-